

Zaaknummer: 0000533855
Onderwerp: Woonzorgvisie
Datum raadsvergadering: 10 oktober 2023
Agendapunt: 8d

Portefeuillehouder: A.M. Groot
Programma begroting: Programma Sociaal domein

Publiekssamenvatting

De gemeente heeft een woonzorganalyse en woonzorgvisie opgesteld. De analyse laat zien dat er meer toegankelijke woningen voor ouderen en andere doelgroepen nodig zijn. Ook is er behoefte aan meer geclusterde woonvormen, waar zorgvragers dicht bij elkaar wonen. Dit maakt het mogelijk om zorg en ondersteuning ook in de toekomst mogelijk en betaalbaar te houden. Ook geeft de Woonzorganalyse inzicht in de huidige tekorten aan geschikte woningen en woonvormen.

De woonzorgvisie geeft aan hoe de gemeente samen met maatschappelijke partners en inwoners in wil spelen op deze opgave. De visie gaat in op thema's als het realiseren van voldoende woningen en woonvormen, de inrichting van de openbare ruimte en de manier om professionele en informele zorg en welzijn te organiseren.

De woonzorgvisie levert input voor de woonvisie. Zo bereidt de gemeente Dijk en Waard zich voor op een toekomst waarin de behoefte aan wonen verandert.

In de Woonzorgvisie is eveneens invulling gegeven aan de motie Iedereen Thuis in een Zorgbuurthuis. De motie is hiermee afgehandeld.

Voorgesteld besluit

De gemeenteraad besluit:

1. De Woonzorganalyse en -visie vast te stellen.
2. Budget beschikbaar te stellen uit algemene middelen ten behoeve van twee fte's voor de uitvoering van de ambities uit de woonzorgvisie à € 220.000,- voor 2024 en € 220.000,- in 2025.
3. De integrale financiële afweging plaats te laten vinden bij de begroting 2024.

Inleiding

De gemeente Dijk en Waard wil een sterke, gezonde en vitale samenleving zijn waar we de zorg op termijn effectief en betaalbaar houden voor iedereen. Om deze missie te bereiken, heeft de gemeente drie routes beschreven in het Integraal Beleidskader Sociaal domein. Route één is gericht op een Sterke Sociale Basis. Een van de subdoelstellingen is om de samenkracht van organisaties en gemeenschappen te versterken. Onder meer door als gemeente samen te werken met woningcorporaties en zorginstellingen om voldoende passende woningen en leefbare wijken te realiseren.

In het coalitieakkoord 2023-2026 van Dijk en Waard zijn ambities geformuleerd over het realiseren van passende woningen voor ouderen, zoals geclusterde woonvormen en woningen voor andere doelgroepen die afhankelijk zijn van zorg en ondersteuning.

Om meer grip te krijgen op de opgave op het gebied van wonen en zorg in Dijk en Waard, heeft de gemeente een woonzorganalyse en woonzorgvisie opgesteld. De woonzorganalyse beschrijft de opgave op het gebied van wonen en zorg. De woonzorgvisie beschrijft hoe de gemeente samen wil werken met haar (maatschappelijke) partners om voldoende passende woningen en leefbare wijken te realiseren.

De ambities uit de woonzorgvisie zijn gegroepeerd binnen vijf thema's:

- Passend wonen voor alle ouderen
- Passend wonen voor andere doelgroepen met een zorg- of ondersteuningsvraag
- Versterking sociale basis voor beschikbaarheid en betaalbaarheid van zorg
- Een geschikte woonomgeving waar mensen omkijken naar elkaar
- Samenwerken aan wonen, welzijn en zorg

Per ambitie zijn acties en prioriteiten benoemd. Er is een eerste aanzet gemaakt voor een uitvoeringsprogramma. Dit programma bevat concrete acties, zoals het opbouwen van woonzorgcirkels rondom zorginstellingen en het stimuleren van doorstroom. De gemeente werkt deze ambities samen met inwoners en maatschappelijke partners verder uit naar concrete projecten. Bij gebiedsontwikkeling worden bewoners uit omliggende wijken gevraagd om mee te denken over het wenselijk woon- en voorzieningenprogramma en de inrichting van de openbare ruimte. Daarnaast wil de gemeente mensen bewustmaken van wat ze zelf kunnen doen om zich op de toekomst voor te bereiden.

In de uitvoeringsparagraaf van de Woonzorgvisie beschrijft de gemeente hoe zij haar rol invult om samen met (maatschappelijke) partners en bewoners de geformuleerde ambities te realiseren. De gemeente is verantwoordelijk voor het opstellen van beleid, zoals het woningbouwprogramma, ruimtelijk beleid en inkoopbeleid voor zorg. Daarnaast stuurt de gemeente op en handhaaft het beleid. De gemeente ziet ook een verbindende rol voor zichzelf weggelegd. De gemeente wil partijen samenbrengen en uitdagen om ontwikkelprocessen aan te jagen.

De uitvoeringsparagraaf geeft verder inzicht in de principes en prioriteiten die de gemeente hanteert, ook waar ze niet direct invloed heeft op de uitvoering. Daarnaast beschrijft de paragraaf de randvoorwaarden die nodig zijn om de ambities te realiseren, en de uitgangspunten voor afwegingen tussen de ambities uit de Woonzorgvisie en andere opgaven, zoals woningbouw en de klimaattransitie.

Tot slot is in de Woonzorgvisie beschreven hoe de gemeente Dijk en Waard de uitgangspunten uit de motie "Iedereen Thuis in een Zorgbuurthuis" zal toepassen bij het realiseren van geclusterde woonvormen en in Woonzorgcirkels.

Beoogd effect

De Woonzorganalyse geeft inzicht in de maatschappelijke opgave waar de gemeente Dijk en Waard voor staat door de vergrijzing en het veranderende zorglandschap. De Woonzorgvisie bepaalt de thema's, prioriteiten en kaders om in de periode tot 2040 te zorgen voor:

- Voldoende, passende, betaalbare woningen en woonvormen voor ouderen en andere doelgroepen die een zorg- of ondersteuningsvraag hebben.
- Een passend voorzieningenniveau dat bijdraagt aan een sterke sociale basis.
- Een geschikte woonomgeving, zowel betreffende fysieke toegankelijkheid als om ontmoeting te stimuleren.
- Het beschikbaar en betaalbaar houden van zorg en ondersteuning voor de groeiende groep ouderen en andere kwetsbare groepen.
- Een goede samenwerking tussen gemeente, zorg- en welzijnspartijen, woningcorporaties, zorgkantoor en bewoners bij het realiseren van de ambities uit de woonzorgvisie.

Kader

Onderstaande beleidsstukken bieden belangrijke uitgangspunten voor de Woonzorgvisie en het op te stellen uitvoeringsprogramma.

- Coalitieakkoord Dijk en Waard 2023-2026.
- Visie Sociaal Domein en Integraal Beleidskader gemeente Dijk en Waard.
- Programma Wonen en Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO, van het ministerie van VWS).
- Programma Een Thuis voor Iedereen (ministerie van BZK).
- De Wet Regie op de Volkshuisvesting (in voorbereiding, voorheen de Nationale Woon- en Bouwagenda, ministerie BZK).

Motivering per besluitpunt

1. De Woonzorganalyse en -visie vast te stellen.

De Woonzorganalyse en -visie zijn documenten die de komende jaren de basis vormen voor de aanpak van de woonzorgopgave in Dijk en Waard.

- De Woonzorganalyse geeft inzicht in de omvang van de opgave en de behoefte aan type- en aantal woningen voor ouderen en andere doelgroepen.
- De Woonzorgvisie bouwt voort op de Visie Sociaal Domein en het Integraal beleidskader en geeft invulling aan de drie routes:
 - o Een sterke sociale basis in een vitale samenleving.
 - o Passende ondersteuning dicht bij de inwoners.
 - o Kwalitatieve en beheersbare hulp en ondersteuning.
- De thema's en prioriteiten uit de Woonzorgvisie sluiten aan bij de ambities uit het WOZO-programma: Zelf als het kan. Thuis als het kan. Digitaal als het kan.
- In de Wet Regie op de Volkshuisvesting (in voorbereiding) is opgenomen dat per 2024 alle gemeenten een zogenaamde Woonzorgvisie of Woonvisie moeten hebben waarin (ook) opgenomen zijn de onderwerpen "huisvesting van ouderen en aandachtsgroepen" en "de zorg en ondersteuningsbehoefte van deze doelgroepen in relatie tot wonen".
- De Woonzorganalyse en Woonzorgvisie vormen samen een belangrijke bouwsteen voor de nog vast te stellen Woonvisie Dijk en Waard en het nader op te stellen woonprogramma.

2. Budget beschikbaar te stellen uit algemene middelen ten behoeve van twee fte's voor de uitvoering van de ambities uit de woonzorgvisie à € 220.000,- voor 2024 en € 220.000,- in 2025.

De opgaven rondom wonen en zorg zijn de komende jaren dusdanig groot dat de inzet van extra personeel nodig is. De twee nieuwe fte's zullen zich richten op de volgende taken:

- Opstellen en beheren van het uitvoeringsprogramma en bewaken van de samenhang tussen projecten en het behalen van strategische doelen.
- Opzetten en uitvoeren van projecten uit het uitvoeringsprogramma met interne en externe stakeholders.
- Zorgdragen voor het realiseren van het gewenste woning- en voorzieningenprogramma en inrichting openbare ruimte door advisering bij gebieds- en projectontwikkeling en vergunningsvragen.
- Product- en methodiekontwikkeling, zoals nieuwe woonconcepten, toetsings- en afwegingskaders en referentienormen.

Deze taken zijn niet alleen gericht op het thema wonen zorg, maar op een brede inbreng van de Visie Sociaal domein en implementatie van het Integraal Beleidskader in ruimtelijke ontwikkelingen.

De kosten van de twee fte's bedragen € 220.000,- per jaar. Het gaat een functie voor projectleider in schaal 10 à € 97.325,- en een functie van senior projectleider of programmamanager in schaal 12 à € 121.660,-.

Dit is een investering in de toekomst van Dijk en Waard, zodat iedereen in de gemeente zo lang mogelijk thuis kan wonen en leven en de kosten voor zorg en ondersteuning beheersbaar blijven.

3. De integrale financiële afweging plaats te laten vinden bij de begroting 2024.

De bedragen uit beslispunt 2 maken deel uit van de integrale financiële afweging die plaatsvindt bij de begroting 2024.

Kanttekeningen en risico's

Alle gemeenten zijn verplicht om per 1 januari 2024 een Woonzorgvisie te hebben. Deze visie is een kaderstellend document voor het bepalen van de vraag naar woningen en zorg voor ouderen en andere kwetsbare groepen. Zonder deze informatie kan de Woonvisie of het woonprogramma niet worden opgesteld.

Een ander verplicht onderdeel van de Woonzorgvisie is de wijze waarop zorg en ondersteuning in relatie tot wonen wordt ingevuld. De Woonzorgvisie beschrijft de kaders voor uitvoering van de Visie Sociaal Domein en het Integraal Beleidskader in relatie tot wonen en zorg.

Zonder de Woonzorgvisie ontbreekt het aan kaders om de omvangrijke en ingewikkelde woonzorgopgave aan te pakken vanuit het integrale perspectief van het Sociaal- en het Ruimtelijk Domein. Dit kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van leven voor deze doelgroepen, hogere zorgkosten voor de gemeente en minder eigen regie en zelfredzaamheid voor inwoners.

De woonzorgvisie is een zelfstandig document en vormt daarnaast input voor de nog vast te stellen woonvisie.

Alternatieven

Er is geen alternatief voor de verplichte Woonzorgvisie. Een alternatief is wel om de Woonzorgvisie op een hoger abstractieniveau vast te stellen en de opgave van de toenemende

vraag naar wonen en zorg voor ouderen en andere kwetsbare doelgroepen, bij gebiedsontwikkeling ad hoc aan te pakken. Dit zou echter leiden tot een onoverzichtelijke en ondoelmatige aanpak. Hierdoor zullen vertragingen en daarmee gepaard gaande hoge kosten voor de gemeente ontstaan.

Samenwerking en participatie

De gemeente Dijk en Waard heeft de Woonzorganalyse en -visie opgesteld in nauwe samenwerking met een brede groep interne en externe belanghebbenden. Dit om ervoor te zorgen dat de visie aansluit bij de behoeften van inwoners, maatschappelijke partners en de verschillende gemeentelijke diensten.

Om de Woonzorganalyse op te stellen is in 2022 een uitvraag gedaan bij instellingen voor ouderenzorg, gehandicaptenzorg, geestelijke gezondheidszorg, zorgverzekeraars, welzijnsinstellingen en woningbouwcorporaties. Daarnaast zijn er twee bijeenkomsten georganiseerd om een gezamenlijk beeld te creëren op de opgave, een voor ouderenzorgorganisaties en een voor overige zorgorganisaties. Bij beide bijeenkomsten waren vertegenwoordigers van welzijnsinstellingen, zorgverzekeraars en medewerkers van het Ruimtelijk- en het Sociaal Domein betrokken.

Tussen december 2022 en half maart 2023 is de Woonzorgvisie verder uitgewerkt. Hierbij is input opgevraagd van een brede groep belanghebbenden tijdens drie brede bijeenkomsten. Naast de eerder genoemde partijen, waren hier vertegenwoordigers van huurderskoepels, de Cliënt Adviesraad (CAR), de Jeugdraad en de Cliëntraad Thuiszorg van Magenta aanwezig. Ook de input van raadsleden werd opgehaald tijdens een raadsavond. De input van alle belanghebbenden is verwerkt in de Woonzorgvisie.

In de komende periode wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld met acties en projecten op het gebied van woningbouw, inrichting openbare ruimte, inrichting zorg en van de sociale basis. Ook hierbij werkt de gemeente nauw samen met haar maatschappelijke partners, inwoners en de CAR. Bij gebiedsontwikkelingen worden inwoners uit de (nabijgelegen) wijken nauw betrokken bij de invulling van een passend woon- en voorzieningenaanbod.

Heeft het voorstel financiële gevolgen?

Om de ambities van de woonzorgvisie te realiseren, is extra personeel nodig. De financiële consequenties vormen onderdeel van de integrale afweging bij de begroting 2024.

Extra investeringen die nodig zijn in het kader van de woonzorgvisie in de woonomgeving, kwaliteit van de woningen of voorzieningen, verhaalt de gemeente via de gebiedsexploitatie. Als verevening via gebiedsexploitatie onvoldoende is, wordt gezocht naar alternatieve financieringsvormen. De gemeente koppelt budgetten (ook domeinoverstijgend) door maatregelen op elkaar af te stemmen. Dit wordt in alle uitvoeringsparagrafen van gebiedsontwikkelingen en gebiedsvisies meegenomen. Budgetten voor wonen, aanpak openbare ruimte en infrastructuur, als ook budgetten vanuit het sociaal domein worden zo op elkaar afgestemd.

Voor complexe zeer gewenste projecten, cruciaal voor het behalen van de ambities uit deze visie, wegen we integraal af (aanvullende) middelen uit algemene reserves beschikbaar te stellen, óf een lagere grondopbrengst te accepteren met het oog op de sociale meerwaarde en (mogelijke) kostenbesparingen op andere, toekomstige uitgaven zoals voor zorg en ondersteuning.

Communicatie

De Woonzorganalyse en -visie worden gedeeld met alle betrokkenen en overige belangstellenden. Er wordt een publieksversie opgesteld en gedeeld via de reguliere mediakanalen van de gemeente. Deze publieksversie wordt gebruikt om in gesprek te gaan met inwoners van Dijk en Waard over het thema Wonen en Zorg. Dit gesprek vindt onder meer plaats bij dorps- en wijkgericht werken, bij gebieds- en projectontwikkelingen en in het kader van een bewustwordingscampagne.

Uitvoering

De woonzorgvisie geeft aan wat wij als gemeente in samenwerking met onze partners en bewoners willen gaan doen. De visie wordt uitgewerkt naar een uitvoeringsprogramma met acties op het gebied van wonen, inrichting van de buitenruimte, maar ook over samenleven, welzijn, gezondheid en het inrichten van zorg. Dit betekent actief samenwerken om de gestelde doelen en ambities te halen. Binnen de gemeente, maar ook met onze partners.

In de uitvoeringsparagraaf van de Woonzorgvisie zijn alvast de grote lijnen vastgelegd voor de principes en prioriteiten waarmee we deze uitvoering vorm willen geven.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

- Woonzorganalyse
- Woonzorgvisie
- Motie, Iedereen thuis in een Zorgbuurthuis

Bijlagen ter informatie

- Advies woonzorgvisie door de CAR
- Reactie op CAR-advies